

MELBA ESCOBAR
ILU KODU

MELBA ESCOBAR

ILU

KODU

 TÄNAPÄEV

Originaali tiitel
Melba Escobar de Nogales
„La Casa de la Belleza“
Editorial Planeta Colombiana S. A.

Tekst © Melba Escobar de Nogales, 2015

Eestikeelne tõlge © Ehte Puhang ja Tänapäev AS, 2018
Toimetanud Siiri Rebane
Kujundanud Liis Karu

ISBN 978-9949-85-387-8

Trükitud AS Printon trükikojas

www.tnp.ee

Ja lenda-lenda teises suunas
ja unista-unista, et maailm kuulub sulle.

„Hoja en blanco“ („Valge leht“), Los Diablitos

S I S U K O R D

Ilu Kodu 7

Tänuõnad 217

Seletused 218

Ma vihkan ekstravagantsetes värvides kunstküüsi, blondeeritud juukseid, külmast siidist pluuse ja briljantkõrvarõngaid kell neli pärast lõunat. Mitte kunagi varem pole nii paljud naised välja näinud nagu korralikeks abielunaisteks maskeeritud transvestiidid ja prostituudid.

Ma vihkan nende naiste parfüümpilvi ja sellist hulka *make-up*'i ja puudrit, et nad meenutavad pagaritöökoja prussakaid; pealegi ajavad nad mind aevastama. Ja lisaks veel nende aksessuaarid, need intelligentsed telefonid infantiilsete ümbristega, litsiroosad, litritega, võltsvääriskividega, naeruväärsete ripatsitega. Ma vihkan kõike seda, mida esindavad need kitkutud kulmudega mitte-biolagunevad naised. Ma vihkan nende kiledaid, pealetükkivaid hääli, just nagu oleksid nad nelja-aastased nukukesed, miniatuursed diilerite tibid, vangistatud naise kehasse, mis on lihaseline nagu noorel mehel. See kõik on väga segadusseajav, need nais-laps-matšod häirivad mind, mõjuvad rõhuvalt, panevad mind mõtlema kõige selle peale, mis on katki ja vigane sellises riigis nagu see siin, kus naise väärtust hinnatakse tema tagumiku suuruse, tema rindade ümaruse ja tema piha peenuse järgi. Ma vihkan ka neid mandunud mehi, kes on taandatud iseenda kõige primitiivsemaks variandiks, alati otsimas mõnda emast, kellele selga ronida, keda demonstreerida

kui oma trofeed, keda vahetada millegi muu vastu ja kelle abil saavutada positsioon teiste endasuguste kromanjoonlaste seas. Aga samamoodi, nagu ma vihkan seda maffialikku maailma, mis on vähemalt viimased kolmkümmend aastat domineerinud selle riigi esteetikas, kõrilõikajate loogikas, poliitikas, ärimaailmas ja peaaegu kõiges, mis on mingilgi määral võimuga seotud, vihkan ma Bogotá prouasid, kelle hulka loen ka iseennast, kuigi ma võitlen selle nimel, et neist erineda.

Ma vihkan kommet kasutada sõna „indiaanlased” nende kohta, kes nende arvates kuuluvad alamklassi. Ma vihkan kommet teha maniakaalselt vahet pöördumistel „teie” ja „sina”, jättes teietamise ainult ja vaid teenindajatele kasutamiseks. Ma põlgan restoranide kelnerite orjalikku alandlikkust, kui nad jooksevad kliendi eest hoolitsema, siristades „mida prouad soovivad”, „kuidas prouad soovivad”, „mida prouad aga tellivad“. Ma vihkan nii paljusid asju ja nii paljusid kombeid, sest nii paljud asjad tunduvad mulle ebaõiglased, rumalad, suvalised või õelad, ja ma vihkan neid kõige rohkem siis, kui ma vihkan iseennast selle eest, et osalen selles paratamatus reaalsuses.

Minu lugu on tavaline. Pole mõtet laskuda detailidesse. Mainida tasuks ehk seda, et mu isa oli prantsuse immigrant, kes saabus siia riiki lepingulise töölisena terasetootmise ettevõtet ehitama. Siin sündisime minu vend ja mina. Siin kasvasime üles nagu nii paljud meie klassi kuuluvad inimesed: pidades ennast üleval nagu välismaalased ja elades müüridega ümbritsetud maailmas – Bogotá põhjaosas, Cartagena vanalinnas asuvas korteris, mõned kevaded Pariisis ja ühel korral Rosario saartel. Minu elu ei erinenud ilmselt kuigi palju sellest, kuidas on elanud keskklassi kuuluvad itaallased, prantslased või hispaanlased. Õppisin juba lapsena sööma värsket homaari ja püüdma merisiilikuid; kahekümne ühe aastaselt tegin ma vahet Bordeaux’ ja Burgundia veinidel, mängisin klaverit, rääkisin prantsuse keelt aktsendita ja tundsin Vana Maailma ajalugu niisama hästi, nagu ma tundsin halvasti meie oma kontinendi ajalugu.

Me oleme pidanud oma turvalisuse eest hoolitsema sellest ajast peale, kui ma ennast mäletan. Ma olen blond, siniste silmadega, 1,75 pikk, mis on küll muutumas sellel maal üha vähem eksootiliseks, kuid minu lapsepõlves oli see kasulik trump nunnadele pugemisel ja kaaslaste seas imetluse pälvimisel, samuti tähelepanu keskpunktis olemiseks, kuigi minu isa sai sellest paranoilise hirmu inimröövi ees, mida meie perekond õnneks kunagi ei kogenud. Jõukus ja anglo-saksilik välimus aitasid kaasa minu üksildusele. Kuigi, kui mõtlema hakata, siis ma vist alati ise väitsin seda, varjamaks, et tegelikult olin mina see, kes iseenda vabast tahtest on oma keha ja hinge eksiili määranud. Ükskõik, kus ma viibisin, ma olin alati kaugel.

Minu eas kuulub melanhoolia sisemise maastiku juurde. Möödunud kuul sain viiskümmend üheksa aastat vanaks. Ma vaatan tagasi ja sissepoole palju rohkem, kui ma vaatan välismaailma poole. Suuresti seetõttu, et mind ei huvita ja mulle ei meeldi see, mida ma väljas näen. Võimalik, et see on sama asi. Ma oletan, et minu neuroos on seotud selle rämpase lugemismaterjaliga, mida ma valmistan sellest reaalsusest, mis mind ümbritseb, aga see on enam-vähem paratamatu. Octavio Paz on öelnud, et see on „kodu-paik”, see on minu pilgu kodu, ja teist mul pole. Ma leppisin oma klassiteadliku olemusega. Ma leppisin sellega, enam veel kui leppisin, ma võtsin oma vihkamised omaks. Võimalik, et niisugune ongi küpse inimese definitsioon.

Kui ma sellest riigist lahkusin, hoolitsesid emad ikka veel selle eest, et nende tütreid ei näitaks põlvi, aga nüüd ei jäeta enam mitte midagi kujutlusvõime hooleks. See on veel üks asjadest, mis mind šokeeris, kui siia tagasi tulin. Ma tundsin, et nende naiste rinnad jälitavad mind agressiivsuseni küündiva häbematusena. Igatahes ei õnnestunud mul mitte kunagi Colombiaga kohaneda, aga ka Prantsusmaal jäin ma alati võõraks.

Ma läksin Pariisi just nagu õppima, kuid tegelikult ma lihtsalt põgenesin. Seal tundsin ma end palju aastaid mugavalt, ma abielus, mul sündis tütar, ma tegutsesin oma erialal, aga siis langesid

aastad mulle kaela nagu kahtlused ja kõhklused ning mälestused moonutasid minu mälu, kuni jõudis kätte päev, mil ma mõistsin, et on aeg pöörduda tagasi. Lahutatuna, turjal viiskümmend seitse aastat, kahekümne kahe aastane tütar õppimas Sorbonne'is, pidin ma pakkima oma elu kolme vanasse kohvrissi ja asuma tagasiteele ilma temata. Aline räägib hispaania keelt aktsendiga ja teeb vigu. Ta on kaunitar. Sihvakas ja hästi pikk ning ta eelistab meestele naisi, kuigi pole veel päris kindel, kas see jääbki nii või läheb üle. Aga ka see ei valmista mulle liialt muret. Kuigi ma tean, et kui ta vaeseke peaks siin elama, siis peaksin ma muret tundma, või vähemalt taluma moraalilugemist, sealhulgas sotsiaalset kiusu. Miski on ka siin muutnud, see on selge. Vähemalt võib nüüd tänavatel näha mõningaid välismaalasi ja rohkem on inimesi, kes mõtlevad teistmoodi. Sellele vaatamata olen ma suhteliselt üksi, kui välja arvata sõbranna Lucía Estrada, kellega oleme pärast ligi kahe aastakümne pikkust pausi uuesti suhtlema hakanud. Kuigi ega tegelikult ei tunnegi ma kellestki puudust.

„Colombia on kirg”, kuulutas plakat, mis mind lennujaamas tervitas. Ja ühel teisel päeval vatras ajakirjandus viieteistkümnest tapetust maa lõunaosas toime pandud veresaunas. Samas on just see kirg pannud mind mitmeid asju nii kirglikult vihkama. Proua Urrutiat, proua Pombot ja proua MacAllisteri, kes kutsuvad mind teed jooma ja palvetama mõne haige sõbranna eest ja nende üheteistkümnepäevase lapse eest, kes said surma viimases majavaringus selle linna lõunarajoonis, kus ma pole kunagi käinud. Ma vihkan ühtmoodi nii uksehoidjaid, kes nadivad kõigile sissepääsu keelamist, kui ka konvoi saatemasinaid, kes trügivad liiklusvoolus, ja ka vaeseid, kes fooride juures autodelt peegleid küljest rebivad. Ainult oma töö kaudu saan ma leida lepitust oma kaastundlikuma poolega, sellega, mis ei ole veel hakanud kibestuma.

2013. aasta alguses muretsesin ma endale hea korteri 93. tänaval, Chicó pargi juures. Siia riiki tagasi pöördudes taas elustasin mõned äriasjad ja sain osta mitte ainult korteri, vaid ka maatüki Guascas, kuhu kavatsen püsti panna mägimajakese. Sellesamas korteris

seadsin ma sisse oma töökabineti ja tänu kutsetunnistusele õnnestus mul üsna varsti leida nii mõnedki patsiendid. Tuleb tunnistada, et suuremas osas on nad minu jaoks igavad. Nende hirmud on enamasti nii läbinähtavad ning sama võib öelda ka nende komplekside, enesetsensuuri ja arengu kohta. Vaieldamatult oli muude meelelahutuste puudumine see, mis pani mind teraapia külge klammerduma. Õnneks pakub see linn küllalt laias valikus kultuuri, nii et aeg-ajalt virgutan ma end mõnel kontserdil või näitusel käimisega, selle jaoks olen jätnud nädalas kaks vaba öhtupoolikut. Lõppude lõpuks teenib psühhoanalüütik ju enam kui piisavalt ning, võttes arvesse minu seisukorda ja vanust, pole vaja liiga palju tööd teha.

Ajapikku hakkasin oma vabadel pärestlõunatel jalutama käima. Osutus võimatuks minna kesklinna, ilma et oleksin seejuures kaks tundi ummikutes istunud, mistõttu hakkasin käima ainult oma piirkonnas ning liikusin ainult jala. Ühel neist põgenemistest avastasin paar uut raamatupoodi, ühe suurepärase koogipoe ja paar butiiki. Ma ei tundnud erilist kihku midagi proovida, minu keha tekitab minus iga korraga üha suuremat rahulolematust. Sageli üllatab mind isegi minu enda nägu peeglis, minu paljad jalad on kui olematuse kaart, värvitu ja unustatud.

See oli ühel neist jalutuskäikudest minu oma linnaosas, kui ma 82. avenüül ringi tuustides olin just lõpetanud šokolaadikoogi ja *cappuccino* Micheli koogipoes. Süütundest otsustasin jalutada 15. tänavani ning siis koju tagasi pöörduda, samuti jala. Mõne kvartali järel peatusin ma sel selgel maiõhtul ühe valge hoone ees, mille klaasustest polnud ma mitte kunagi sisse astunud. Ilu Kodu seisis seal hõbedaste tähtedega. Astusin sisse, lihtsalt uudishimust. Ma arvan, et küllap oli nimi see, mis ligi tõmbas. Leidsin end esimeselt korruselt, täis kõige kallimaid tooteid, mis olid mõeldud kortside vastu, niisutamiseks, salenemiseks, venitusarmide ja tsel-luliidi vastu, aga otsekohe märkasin vastuvõtuleti kõrval ka teda. Tal olid jalas valged tennised, seljas helesinine vormirõivas ja juuksed hobusesabas, nende pikk süsimust voog langes seljale. Ei lugenud

tumedad varjud tema silmade all, väsinud olek samuti mitte – tema ilu oli peaaegu brutaalselt aval. Sellest tüdrukust kiirgas elu. Midagi oli temas metsikut ja jõhkrat, ja seetõttu nägi ta välja... kuidas nüüd öeldagi, ehne. Ma ikka veel ei tea, kas oli see saavutatud distsipliini ja edevusega või oli see geenidelt saadud kingitus. Seda ei saa ma vist kunagi teada. Karen on üks suur saladus. Pealegi veel sellises linnas nagu see, kus kõik näivad olevat need, kes nad on, neil on riietusse, kõnemaneeeri ja elukohta sisse kirjutatud käitumisjuhised, mis on ühtaegu nii etteaimatavad kui ka korduvad. Minu tähelepanu äratas tema gasellifiguur, aga ennekõike rahu tema näol. Oleks võinud kihla vedada, et ta ei pinguta absoluutselt sellise väljanägemise nimel. Kui oli midagi, mida oli võimalik teada saada ainult tema nägemise põhjal, siis seda, et rahu oli tema hinges kindla pesa teinud.

Võibolla sellepärast, et ma jäin teda jahmunult vaatama, nagu oleksin näinud ilmutust, lähenes ta mulle ja küsis:

– Kas ma saan teid aidata, proua?

Ta naeratas pingutuseta, just nagu sooviks väljendada tänulikkust selle eest, et on elus. Mind üllatas, et keegi teine tema kaunidust ei märganud. Just nagu oleks kõige peenem ja õrnem orhideeõis langenud täiesti juhuslikult porilompi. Tema ümber liikusid võltsnaeratustega naised kontsadel. Tüdruk vastuvõtuleti taga oli labase välimusega, kirsipunased huuled, põsed liialdatult õhetamas. Tema mitte. Ta näis kerkivat kõigist kõrgemale, andvat mõtte selle asutuse nimele.

– Tänan, jah, sooviksin depilatsiooni, laususin ma seepeale, just nagu poleks ma ise ennast depileerinud juba sellest ajast peale, kui oma mõistust kasutada oskan.

– Meil on praegu vabu aegu, kas proua soovib protseduuri kohe?

– Jah, kohe praegu sobib, vastasin mina kui hüpnotiseeritult.

– Kas ma tohiksin küsida teie nime?

– Claire. Claire Dalvard, laususin mina.

– Järgnege palun mulle, lisas tema. Ja siis ma järgnesin talle.